

וקראת לשבת עונג

אלון מרין הפלסר באגדד ובסולת פלמו

גליון מס' 810
פרשת עקב
כ"ב אב התשפ"ה

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל בת אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברותניות ובגשמיז

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

שמירה על חינוך הבנים

בחינוך הבנים, לא נח ולא שקט מרן זיע"א על שמריו, הוא הגבר הקים עולה של תורה, ושכנע את אלפי ישראל לשלוח את ילדיהם לתלמודי התורה ולישיבות הקטנות, הוא אף חיזק וביסס את עולם התורה, הפך דור שהתורה לא הייתה חביבה עליו לדור שהתורה חביבה עליו, כידוע.

בהקשר לזה ראוי לציין כי מרן עמד בקשרי ידידות עם ראשי הישיבות בדורו, ולא חילק בין הישיבות הספרדיות לישיבות האשכנזיות, הוא היה אומר: "לא הישיבה גורמת להיות גדול בישראל, אלא הדבר תלוי בבחור עצמו, אם ילמד וישקוד ולא יאבד אפילו רגע אחד, הרי שבכל מקום שילמד, יצמח בע"ה לגדול בישראל, כי לא הישיבה עושה את הבחור אלא הבחור עושה את הישיבה".

וסיפר אחד הרבנים החשובים בזה הלשון: בדידי הוה עובדא, בימי בחרותי, טרם החילותי להיבחן לשיבות הגדולות עליתי לביתו של מרן לקבל עצה ותושייה האם יש להעדיף את הישיבות הספרדיות מפני דרך הלימוד או סיבות אחרות, ומרן נענה ואמר:

"אין אדם לומד אלא במקום שלבו חפץ!", בסופו של דבר כל הנהרות וכל דרכי הלימוד זורמים אל הים. ואדרבה פעמים רבות פנה מרן לראשי ישיבות ליטאיות שיקבלו לישיבותיהם בחורים שהכיר...

פיצוץ מתוך הכיס

באחד הימים רצה מרן זיע"א לומר בשיעורו דברים שלא רצה שישמעו לאוזני אנשים מחוץ למסגרת המצומצמת של שומעי לקחו, ועל כן ציוה אותם שיכבו את מכשירי ההקלטה, וציוה עליהם שלא יקליטו את דבריו.

אולם בחור אחד ניסה להערים, והסתיר את מכשיר ההקלטה כשהוא פועל בתוך כיס חליפתו, מרן התחיל להשמיע את דבריו, והנה לפתע נשמע פיצוץ מתוך הכיס של אותו בחור. לתדהמת הבחור והנוכחים, מכשיר ההקלטה שהוסתר בכיסו התנפץ לרסיסים קטנים, ופני הבחור חפו.

אז ראו הכל כי מן השמים עושים חפצו ורצונו של צדיק הדור...

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

שכחת את העיקר!

עונת החופש בעיצומה. ומניסיון, עוד לא קרה שיוצאים לטיול או לנופש, ולא שוכחים משהו בבית. זה טבעי, לא נורא. השאלה, מה שכחו. אם שכחו דבר פשוט, זניח, ניחא.

אבל אם שכחו את העיקר? אם התברר, ששכחו בבית את הטלית והתפילין? איזו חלחלה, איזו מכה!

וכבר היו דברים מעולם: אנשים הגיעו לשדה התעופה והתברר ששכחו את הדרכון. אנשים נסעו לקניות והתברר ששכחו את הארנק.

ומה, אם השקיע אדם שנים בעבודה, והתברר שהחטיא את העיקר! אם מהנדס הוא, עלול הבנין לקרוס חלילה. וכבר היו דברים מעולם, מה עלולה לגרום טעות בחישוב!

הדברים אמורים בעקבות פסוק מן הפרשה, ובעקבות פרשה היסטורית, ומעשה שהיה. אחד מגדולי רבותינו הראשונים, רבנו משה מקוצי זצ"ל, נדד בקהילות ספרד ועורר ליבם לתשובה. הצלחות כבירות נחל, אבל ברצון לשוב אין די. יש לדעת מה הן המצוות שיש לעשותן, ויש לדעת מה הן העבירות שיש להימנע מהן. ביקשוהו לכתוב ספר הדרכה, ולא מצא עצמו ראוי לכך. עד שראה חזיון בחלום. ממרום הורוהו לכתוב ספר ובו שני חלקים: האחד מצוות עשה, והשני איסורים. כיון שכך, החל לשקוד על ספרו בו פסע בעקבות מניין המצוות להרמב"ם. בכל מצוה פירט את הדינים השכיחים שיש לדעת. כך נכתב אחד מספרי היסוד ההלכתיים, "ספר מצוות גדול", הידוע בקיצורו: "סמ"ג".

כמה שמח בסיימו את הכתיבה, עבודה כה מקיפה הושלמה! ואז ראה חזיון נוסף. ממרום נאמר לו: "הנה שכחת את העיקר!"

לשכוח, בענייני הלכה, נורא הוא. אבל לשכוח את העיקר? נורא שבעתיים! ומה שכח? גם זאת אמרו לו. איסור מפורש, לאו מדאורייתא, המופיע בפרשה: "השמר לך פן תשכח את ה' אלוהיך!" (ח, ט).

וכתב רבנו משה: "והתבוננתי עליו, והנה עיקר גדול הוא". אכן, השמטה בידו! מיהר לתקן את הדרוש תיקון, וכתב בספרו איסור: "השמר לך פן תשכח את ה' אלוהיך" – אזהרה שלא יתגאו בני ישראל כשהקדוש ברוך הוא משפיע להם טובה, ושלא יאמרו שברווח שלהם ובעמלם הרוויחו כל זה, ומרוב גאוותם לא יחזיקו טובה לקדוש ברוך הוא.

וזה הפירוש שפירשתי בפסוק זה, מבואר בהמשכו: "פן תאכל ושבעת, ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרן וצאנך ירביון, וכסף זהב ירבה לך, וכל אשר לך ירבה – ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך... ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. וזכרת את ה' אלקיך, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל!"

נזכור את האיסור הזה, נפיק את הלקח, לא נשכח את העיקר, ונודה תמיד לה'!... שבת שלום!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

יושמו ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבתך" (י"ב).

אדם אחד נכנס לחנות בגדים לקנות לעצמו חליפה. המוכר שהכיר את האיש היטב ידע כי אין הוא אדם ישר כל כך. הראה הסוחר לאיש חליפות יפות אבל הבליע ואמר: אני אתן לך סחורה יפה ואתה תתן לי את מחירה, כי אני זקוק למעות...

בלי כל ספק אשלם לך – אמר הקונה – הסר דאגה מלבך! מדד הקונה חליפות שונות ובעל החנות עומד על ידו ובלבי דאגה, על כן שב ואמר: החליפה הזו יפה מאוד קח אותה ושלם לי את מחירה.

אל תדאג – אמר הקונה – אני אשלם לך, וכדי להסיר דאגה מלבך אני נשבע שאשלם לך!

כאשר שמע המוכר כך דאג כפל כפליים, כי לו היה הקונה מבקש לשלם מיד, לא היה צריך להישבע שישלם... ואם נשבע על כך אות וסימן הוא כי אין בדעתו לשלם עכשיו מאומה אלא לקנות בהקפה, משום כך מיהר ונשבע שישלם...

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד מדובנא – כאשר הקדוש ברוך הוא נשבע לאבות הקדושים שיעשה חסד עם בניהם – ניתן להבין מכך שהחסד בוא יבוא לאחר זמן רב לדורות אחרונים, כי אם היה בא מיד, לשם מה יש צורך להישבע על כך?

"ולא תביא תועבה אל ביתך" (י"ז).

בגמרא מסכת סוטה (דף ד:) מובא: א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי: כל אדם שיש בו גסות הרוח – כאילו עובד עבודת כוכבים, כתיב הכא (משלי טז): "תועבת ה' כל גבה לב", וכתוב התם (דברים ז'): "ולא תביא תועבה אל ביתך"!

מספרים כי כאשר הגיע הצדיק רבי שמעלקא אל העיר ניקלשבורג לכהן בקודש, הסתגר בחדר מיוחד והחל למלמל לעצמו: ברוך הבא גאון עוזנו! כבוד והדר לפאר הדור!

שמעו החסידים את דברי הרבי והתפלאו מאד.

העזו ונגשו אל הקודש ושאלו: רבי! לשם מה היו התשבחות שחלק לעצמו?!

פשוט מאד – ענה רבי שמעלקא – הרי עוד מעט יערכו לי בני העיר קבלת פנים מפוארת, ומן הסתם, כדרכו של עולם, יחלקו לי כבוד ושבחים שאינם מגיעים לי, על כן אני ממנהר ומשנן לעצמי את מאמר חז"ל: "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" – הכבוד שחולקים לך אחרים יהיה חשוב בעיניך בדיוק כמו הכבוד שאתה חולק לעצמך!...

כשם שבזה אין כל טעם, כך זה חסר טעם וריק מתוכן!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

בין הזמנים, זמן מהו?

בישיבות רגילים לקרוא "בין הזמנים" לאותם הימים שבהם אין סדרי לימודים בישיבה.

כותב הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף (בספרו "אורל"צ, זכרון הדסה): "אינני יודע מה המושג הזה "בין הזמנים". אנו אומרים בתפילת ערבית ומחליף את הזמנים. מה זה זמן? מה שהתורה אומרת "זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף" (בראשית ח, כב), עבר זמן זרע מגיע זמן אחר, וכן על זה הדרך. אין "בין השמשות" של הזמנים. רק בין יום ללילה יש בין השמשות, אבל בזמנים לא שייך דבר כזה. זה שם מוזר – כל זמנים קודש לה!"

אך ישנם החושבים, כשהגיע סוף תקופת הלימודים, הגיע החופש! מה שייך עניין חופש מהתורה?!

שלמה הע"ה אמר: בכל עת יהיו בגדיך לבנים, ושמן על ראשך לא יחסר" (קהלת ט, ח), לא חילק בין אמצע השנה לסוף השנה, תמיד צריך להיות דבוק בתורה.

אלא האמת, שמטבעו של האדם זקוק למנוחה, אדם אינו מכונה, וזה דבר נכון, ונלמד זאת מבריאת השי"ת שהטביע באדם טבע לשאוף ולנשוף; כי אפילו פעולת הנשימה, שהיא הקלה ביותר, לא תוכל להתבצע בכיוון אחד ברציפות, כי האדם יתעייף; על כן נברא האדם באופן שצריך לנשוף בין שאיפה לשאיפה, ובכך לסלק פסולת האויר שקלט לגופו. וממנה נקיש לשאר ענייני האדם שצריך מנוחה, וטובה היא לו. אלא שצריך לנוח מתוך מחשבה ושיקול דעת, אי אפשר לנשוף כל הזמן...

בזמננו, היו הבחורים נחים בבית כנסת מרוחק במקום שקט, היו יושבים ולומדים מסכת או חצי מסכת במנוחה, היתה זו הנאה עילאית מעין גן עדן, וחבל מאד שפסקו מכך.

ועתה רגילים לילך לטייל, לנסוע לנופש. וראשית כל, יבחן בעצמו האם צריך הוא באמת לכך, כי פעמים אין צורך לזה, אלא מחמת ראייתו את מנהג אחרים, ומעדיף הוא לעשות מעשיו כסוס שוטף במרוצתו.

וגם אם לאחר מחשבה הסיק והחליט לבחור במנוחת הגוף, ובפרט בבעלי משפחה שצריכים לעשות כן לצורך נופש בני ביתם, מ"מ יזהר שלא יחזיק בה יתר על המידה, וישקול בפלס דרכיו, וינתח בצורה הנכונה ללא השפעת שוחד התאוה: האם, אכן, הוא עושה את רצון השי"ת? והאם אינו מפרז במעשיו יתר מכפי צרכו? וה' יזכנו לעובדו בלבב שלם, אמן!

ביני לבני

הרה"ג **יחיאל פליסקין** שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

בין הזמנים (א)

רוצה לצאת עם חברים למקומות (מ) שונים

רבים שואלים כיצד על ההורים להגיב כאשר המתבגרים רוצים ללכת עם חברים לנופש באופן עצמאי, או לצאת למקומות שונים ומפוקפקים.

ובכן, אי אפשר לתת תשובה אחידה לזה, אולם ניתן כמה כיווני חשיבה:

- 1) אם אתם משערים שגם אם תאסרו עליו מכל מקום הוא ילך - עדיף לא לאסור.
- 2) אם אתם משערים שאם תאסרו עליו הוא יציית לאיסור, אך יגיב בתלונות וב'קטטורים' למשך יום-יומיים – יש מקום לאסור עליו, ולא להתרגש מהעצבנות שלו, שהרי כל נער מדי פעם מתלונן על הוריו, זה יעבור לו בהקדם, והוא יחזור להיות בנכס האהוב והחביב.
- 3) אם אתם משערים שהוא יציית לאיסור, אבל הוא לא יפסיק לקטר, כי יש לו כבר רצף בלתי נגמר של תלונות ומרמור כלפיכם וכלפי האיסורים שלכם, ובפרט אם

רוב החברים שסביבו הולכים – עדיף לא לאסור, כי זה מאד לא בריא שילד גדל מתוך מרמור תמידי, ובתחושה שמאלצים אותו להיות 'צדיק בסדום'.

איך להרשות

אם קיבלתם החלטה שלא לאסור עליו את היציאה, יש שתי אפשרויות לפניכם:

א – הסכמה ואמון: דוקא כן להביע הסכמה בשמחה, לצייד אותו ב'צידה לדרך' מבית אמא, ולשדר לו שאתם מאמינים לו וסומכים עליו, וכך לפחות נשתמש בכח המופלא של ה'אמון' שיתן לו כוחות להתגבר על הנסיונות.

ב – העברת אחריות: אפשר להגיד לו בנוסח כזה: "אנחנו לא ממליצים על יציאה זו (או בנוסח דיפלומטי: אנחנו מסופקים אם זה מקום ראוי), אבל אתה כבר בחור גדול ויודע להחליט לבד, ולכן אנחנו סומכים על שיקול דעתך, מה שתחליט".

ואז מה יעשה הבן? יתכן שהוא יפעיל שיקול דעת נוסף וימנע מאותה יציאה. יתכן שהוא כן יצא אבל מתוך תחושת אחריות שהרי סמכו על שיקול דעתו. וכמובן, יש גם תרחישים פחות אופטימיים...

המשך בגליון הבא אי"ה